

Veiledning for Opplandsarkivets håndtering av personopplysninger i henhold til Lov om behandling av personopplysninger, LOV-2018-06-15-38 og Personvernforordningen, GDPR

Del 1

Opplandsarkivet

Opplandsarkivet er et samarbeid om innsamling, bevaring, tilgjengeliggjøring og formidling av privatarkiv i Oppland mellom Oppland fylkeskommune og de fem konsoliderte musea i Oppland: Gudbrandsdalsmusea, Stiftelsen Lillehammer museum, Valdresmusea, Randsfjordmuseet og Mjøsmuseet. Opplandsarkivet har 14 avdelinger og 4 av disse er folkemusikkarkiv. Arbeidet i Opplandsarkivet koordineres av et sekretariat. De enkelte arkivavdelingene er underlagt sin egen museumsorganisasjon, og de har som primær oppgave å samle inn, forvalte, forske og formidle privatarkiv av lokal- og regionhistorisk betydning. Arkivlova av 1992, med forskrifter, og Retningslinjer for arbeidet med privatarkiv av 2002 regulerer arbeidet. Til grunn for arbeidet i Opplandsarkivet ligger også bevaringsplan for privatarkiv i Oppland.

Opplandsarkivets arbeid - samfunnsdokumentasjon og samfunnsoppdrag.

I Melding. St.nr 7. «Arkiv», fokuseres det på å få til en helhetlig samfunnsdokumentasjon gjennom bevaring av arkiver fra privat- og offentlig sektor. Arkivverket arbeider videre med denne intensjonen, og ønsker at et representativt utvalg av historiske arkiver fra organisasjoner, bedrifter, institusjoner og personer skal bevares. Arkiver fra privat sektor bør være tilfredsstillende representert både som del av nasjonens, regionens og lokalsamfunnets dokumentasjon, kulturarv og identitet. I dag er situasjonen at arkiver fra privatsektor er underrepresentert offentlig sektor. Arkiver fra statlig, (fylkes)kommunal og privat sektor utfyller hverandre og dokumenterer samfunnet fra ulike vinkler og ståsteder - både som grunnlag for forskning, historieforståelse, identitet og enkeltmenneskers rettigheter. For å frembringe relevant informasjon gjeldene helhetlig samfunnsdokumentasjon, må offentlige og private arkiver brukes i sammenheng og ses i relasjon til hverandre.

Opplandsarkivet er et av de største forvaltningsorganene for privatarkiv i Norge, og bidrar i stor grad til en helhetlig samfunnsdokumentasjon. Arbeidet som utføres i Opplandsarkivet er også en del av museenes samfunnsoppdrag. Museene skal samle inn, konservere, forske og formidle og stille ut materielle og immaterielle kilder til kunnskap om mennesker og miljø for studieformål, utdanning og underholdning. (ICOMS museumsetiske regelverk) De har også et tydelig samfunnsoppdrag i å gjøre samlinger tilgjengelige for offentligheten, og i Oppland utføres dette blant annet ved å bevare og tilgjengeliggjøre privatarkiver som forvaltes ved de konsoliderte museene.

Del 2

Sentrale begreper

Når det gjelder forvaltning av personopplysninger etter Lov om behandling av personopplysninger og Personvernforordningen, er det noen begreper som er sentrale.

Personvern

Personvern er retten til privatliv og til å bestemme over egne personopplysninger.

Personopplysning

Personopplysninger er alle opplysninger eller vurderinger som kan knyttes til en enkeltperson. Dette er opplysninger som: navn, postadresse, e-postadresse, telefonnummer, registreringsnummer, fødselsdato og fødselsnummer, lønn, kontonummer, IP-adresse, fingeravtrykk, hodeform, irismønster og opplysninger om adferdsmønster.

Særlig sensitive personopplysninger er følgende: opplysninger om rasemessig eller etnisk bakgrunn, helseforhold, seksuelle forhold, mistenkt, siktet, tiltalt eller dømt for en straffbar handling, politisk, filosofisk eller religiøs oppfatning og medlemskap i fagforeninger.

Personvernprinsipper

Reglene for behandling av personopplysninger bygger på noen grunnleggende prinsipper i europarådskonvensjonen, retningslinjer fra OECD og EUs personverndirektiv. Kjernen i prinsippene er at alle personer har rett til å bestemme over opplysninger om seg selv. Behandling av personopplysninger må utføres i samsvar med følgende prinsipper:

1. Lovlig, rettferdig, gjennomiktig

Det må finnes minimum et rettslig grunnlag for at planlagt behandling av personopplysninger er lovlig. De rettslige grunnlaget er listeført i Personvernforordningen. I respekt for den registrerte og dens forventinger, må behandling av personopplysninger være forståelige, ikke foregå skjult eller være manipulerende. Behandlingen er da en rettferdig behandling av personopplysninger. Behandlingen av personopplysninger er gjennomiktig, når bruken av personalopplysninger er forutsigbar og oversiktig for den personen opplysningene gjelder.

2. Formålsbegrensing

Personopplysninger skal kun behandles for spesifikke, uttrykkelige, angitte og legitime formål som er identifiserbare og konkret beskrevet. Kravet om legitimitet innebærer et rettslig grunnlag som samsvarer med etiske og rettslige samfunnsnormer. Det er ikke mulig å gjenbruke personlige opplysninger til formål som er uforenelig med opprinnelig formål.

3. Dataminimering

Mengden personopplysninger som samles inn i henhold et formål, skal begrenses til et minimum. Det skal kun samles inn personopplysninger som er relevante og nødvendige for å oppnå formålet.

4. Riktighet

Personopplysninger skal være korrekte, og behandlingsansvarlig har ansvar for å rette opp eller slette uriktige opplysninger.

5. Lagringsbegrensing

Personopplysninger skal slettes eller anonymiseres når de ikke lenger er nødvendige for formålet de ble innhentet for.

6. Integritet og fortrolighet

Personopplysningers integritet, konfidensialitet og tilgjengelighet skal ivaretas på en sikker måte. Behandlingsansvarlig skal utføre tiltak mot utilsiktet og ulovlig ødeleggelse, tap og endringer av personopplysninger.

7. Ansvarlighet

Virksomheter som behandler personopplysninger, har et ansvar for å opptre i samsvar med prinsippene for behandling av personopplysninger. Den registrertes rettigheter og friheter skal ivaretas, og det kreves dokumentasjon på tiltak som er gjort for å følge personvernforordningen. Virksomheter må også etablere og iverksette nødvendige organisatoriske og tekniske tiltak for å sikre at regelverket til enhver tid etterleves.

Samtykke

Et samtykke er en frivillig, spesifikk, informert, utvetydig og aktiv erklæring fra den registrerte om at personen godtar behandling av opplysninger om seg selv. Et samtykke kan trekkes tilbake når som helst uten negative konsekvenser. Virksomheter må kunne dokumentere at samtykke er gitt.

Behandlingsansvarlig

Behandlingsansvarlig er en aktør som bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke hjelpemidler som skal brukes. Dette er vanligvis en virksomhet.

Databehandler

Databehandler er en aktør som behandler personopplysninger på oppdrag fra en behandlingsansvarlig. Dette er vanligvis en virksomhet.

Databehandleravtale

Databehandleravtale er en avtale mellom databehandler og behandlingsansvarlig om hvordan personopplysninger skal behandles.

EUs krav om personvernforordning (GDPR)

Den største endringen innen personvernlovgiving i Europa på over 20 år, er at EU-parlamentet har vedtatt en ny personvernforordning. Alle EU-land vil i løpet av 2018 få en ny og enhetlig personvernlovgivning. Norge er medlem av EØS, og har av den grunn implementert den nye personvernforordningen. Ny Lov om behandling av personopplysninger ble kunngjort juni 2018, og det nye ved regelverket er hovedsakelig:

- ✓ Virksomheter får større ansvar for personvernet.
- ✓ Virksomhetene skal vurdere konsekvensene for personvernet, og ved behov drøfte med Datatilsynet hvordan risikoen for personvernet kan minimeres. Dette må gjøres før behandlingen av personopplysninger starter.
- ✓ Virksomhetene skal bruke prinsippene for innebygd personvern. Den mest personvernvennlige innstillingen skal være standard i alle systemer.
- ✓ Hvis personopplysninger skal brukes til andre formål enn det de ble samlet inn for, må det vurderes om nytt formål er forenelig med det opprinnelige. Det nye lovverket gir retningslinjer for hvilke momenter som skal tas med i vurderingen.

- ✓ Utnevnelse av personvernombud blir obligatorisk for alle offentlige og mange private virksomheter.
- ✓ Borgere får rett til å ta med seg data fra en virksomhet til en annen (*dataportabilitet*).
- ✓ Borgere får rett til å motsette seg enkelte typer profilering. Dette gjelder der personopplysninger blir brukt til å analysere og forutse borgeres adferd.
- ✓ Det stilles krav til forståelig språk og åpenhet.
- ✓ Regelverket gjelder for et større geografisk område.
- ✓ Praksis i europeiske land vil i større grad enn tidligere påvirke Datatilsynets praksis.

Lov om behandling av personopplysninger

Ny lov med Personvernforordning ble kunngjort 15. juni 2018.

Personvernforordning

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-56-ls-20172018/id2594627/sec42>

For forvaltning av arkiver er artikkel 9 nr. 1 og 2 og artikkel 89 nr. 1 gjeldene.

Loven

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-38?q=Behandling%20av%20personopplysninger>

For forvaltning av arkiver er §§ 8, 9, 12 og 17 spesielt viktige.

Personvernerklæring

Den nye Personvernforordningen og Lov om behandling av personopplysninger, skal i mye større grad enn ved tidligere lovverk, styrke en persons rett til å få informasjon om og bestemme over egne personopplysninger. Personer har krav på å få vite hvilke personopplysninger som eksisterer om seg selv, hvorfor de lagres og hvordan den lagrede informasjonen forvaltes. Dette kravet medfører at alle virksomheter må utarbeide en personvernerklæring, jfr. § 19 i Lov om behandling av personopplysninger.

Opplandsarkivets forvaltningsansvar og håndtering av personopplysninger

Innen Opplandsarkivets forvaltningsansvar for privatarkiver, inntreer Lov om behandling av personopplysninger og Personvernforordningen på tre ulike områder.

Historisk arkivmateriale i depot, analogt og digitalt

Opplandsarkivet er det fjerde største forvaltningsorganet for privatarkiv i Norge, og det finnes store mengder arkiv som inneholder personopplysninger. I en rekke arkiv inngår disse opplysningene som serie P, Personalforvaltning, og i tillegg kan det finnes personopplysninger i andre serier/deler av et arkiv. Personopplysninger eksisterer i analogt- og digitalt skapte arkiver, og omhandler både avdøde og levende personer. I den samlede arkivbestanden til Opplandsarkivet finnes også museenes historiske driftsarkiv, og disse inneholder ulike former for personopplysninger. Praksis for håndtering av personopplysninger i arkiv som Opplandsarkivet forvalter, har vært i henhold til tidligere Lov om behandling av personopplysninger. Arkivmateriale som inneholder personopplysninger av særlig sensitiv karakter er klausulert. Arkivene som den enkelte avdeling i Opplandsarkivet forvalter, er oppbevart i sikre magasiner med adgangsbegrensning.

Brukere og analoge og digitale brukerhenvendelser

Opplandsarkivet håndterer også personopplysninger ved publikums bruk av arkiver. Dette skjer gjennom besøksprotokoller, brukerskjema- og register samt analoge og digitale brukerhenvendelser.

Digitale fagsystemer og publiseringstjenester

Opplandsarkivet bruker fagsystemene Primus, Asta og Fiol og publiseringsplattformene Digitalt Museum og Arkivportalen. KulturIT, Stiftelsen Asta og Folkmusikens hus i Rättvik i Sverige er driftere og utviklere av fagsystemene og publiseringsplattformene. Gjennom disse systemene og plattformene samt i interaksjon med brukerne, innhentes personopplysninger som forvaltes i sikre datasystemer.

Arkivformål i allmenhetens interesse

Etter den nye Lov om behandling av personopplysninger og Personvernforordningen, kan arkivmateriale som inneholder personopplysninger, ikke forvaltes uten at det foreligger en rettslig grunn til det. I lovens § 8 heter det:

Behandling av personopplysninger for arkivformål i allmenhetens interesse, formål knyttet til vitenskapelig eller historisk forskning eller statistiske formål

Personopplysninger kan behandles på grunnlag av personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e dersom det er nødvendig for arkivformål i allmenhetens interesse, formål knyttet til vitenskapelig eller historisk forskning eller statistiske formål. Behandlingen skal være omfattet av nødvendige garantier i samsvar med personvernforordningen artikkel 89 nr. 1.

Det vil i praksis si; at for å kunne bevare et arkiv som inneholder personopplysninger, må det ligge til grunn en bevaringsvurdering som begrunner hvorfor arkivet kan bevares etter lovens § 8.

Del 3

Personvernerklæring for bruk i Opplandsarkivets avdelinger

Opplandsarkivet er et samarbeidstiltak mellom flere aktører, og er dermed ikke et eget rettssubjekt. Det er det enkelte museum som har det juridiske ansvaret for at Lov om behandling av personopplysninger og Personvernforordningen overholdes ved egen avdeling i Opplandsarkivet. I henhold til Personvernforordningen, vil det enkelte museum også være behandlingsansvarlig for personopplysninger som håndteres og forvaltes ved egen arkivavdeling i Opplandsarkivet.

Den enkelte arkivavdeling må innhente samtykke fra brukerne, for at avdelingen skal kunne behandle personopplysninger som fremkommer av gjesteprotokoller, brukerskjema og register og ved brukerhenvendelser.

Denne interne veiledningen for behandling av personopplysninger i henhold til Lov om behandling av personopplysninger og Personvernforordningen, er i påvente av at det utvikles en bransjenorm for arkiv, bibliotek og museum. Arkivverket, Nasjonalbiblioteket, Museumsforbundet, KulturIT og Kulturrådet arbeider for dette, og skal i dialog Datatilsynet. Når bransjenormen foreligger vil denne veiledningen og personvernerklæringen revideres i samsvar med normen.

Kilder: www.datatilsynet.no, www.virke.no, www.kulturit.no, www.arkivverket.no, www.kulturradet.no

Sekretariatsleder for Opplandsarkivet,
Silje Cathrin Fylkesnes

Personvernerklæring for Opplandsarkivets avdelinger

Museet, ved direktør, har det overordnede ansvaret for at institusjonen følger Lov om behandling av personopplysninger og Personvernforordningen. Det er arkivaren ved Opplandsarkivets avdelinger som har det daglige ansvaret for korrekt behandling av personopplysninger i henhold til lovverket.

Formålet og grunnlaget for behandling av personopplysninger, vil være avhengig av arkivforvaltningens ulike områder.

Personopplysninger i historisk arkivmateriale i depot behandles med hjemmel i Lov om behandling av personopplysninger, §§ 8, 9 og/eller 17 og Personforordningens artikkel 6 nr. 1 bokstav a og e, artikkel 9 nr.1 og 2 og/eller artikkel 89 nr. 1. Formålet for behandling av personopplysninger vil være, at helhetlig forvaltning av privatarkiver og Opplandsarkivets samfunnsdokumentasjon- og oppdrag, er arkivformål i allmenhetens interesse.

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-38Av>,

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-56-ls-20172018/id2594627/sec42>

Personopplysninger som innhentes i form av besøksprotokoller, brukerskjema- og register samt personopplysninger som er en del av brukerhenvendelser, vil behandles etter samtykke og når det er nødvendig for å kunne oppfylle en avtale. Personopplysninger som innhentes og behandles vil være navn, adresser, e-postadresser, telefonnummer og bruksområde for arkivmateriale. Formålet med behandling av personopplysningene vil være grunnlag for statistikk og håndtering av arkivforespørslar.

Museet er behandlingsansvarlig for personopplysninger som innhentes og forvaltes ved bruk av fagsystemene Primus, Asta og Fiol, samt publiseringsløsningene Digitalt Museum og Arkivportalen. KulturIT, Stiftelsen Asta og Folkmusikens hus i Rättvik i Sverige er databehandlere for personopplysningene. Forholdet mellom behandlingsansvarlig og databehandler skal være regulert gjennom en databehandleravtale. Databehandlernes egne personvernerklæringer er tilgjengelig på virksomhetenes hjemmesider, forutsatt at de har lagt ut personvernerklæring.

<https://kulturit.org/personvern>, <http://www.stiftelsenasta.no/>, [http://folkmusikenshus.se/fiol-](http://folkmusikenshus.se/fiol-webbfiol/)

[webbfiol/](http://folkmusikenshus.se/fiol-webbfiol/). Formålet med innhenting og behandling personopplysninger gjennom digitale fagsystemer og publiseringstjenester, er at en helhetlig forvaltning av privatarkiver samt Opplandsarkivets samfunnsdokumentasjon- og oppdrag, er arkivformål i allmennhetens interesse.

Arkivbrukere som har gitt personopplysninger etter samtykke ved arkivbesøk eller henvendelser samt personer hvis personopplysninger er forvaltet i det historiske arkivmateriale i depot, har rett til innsyn i personopplysninger om egen person. Samme personer har også rett til å legge frem krav om retting av uriktige opplysninger eller at personopplysninger om egen person slettes.

Spørsmål vedrørende forvaltning av personopplysninger om egen person i arkiver eller ved bruk av Opplandsarkivets avdelinger, kan rettes direkte til avdelingene, se www.opa.no eller til Opplandsarkivets sekretariat på sekretariat@opa.no